

Rimski nadpis kod Kambelovca blizu Solina.

. o b u l T R O N I O · A · F · T
 . . . . . V M O · A E D I L
 i u C V N D A · M A T E R · F

Ulomak iz vapnenca, dug 1.12 m., šir. 0.52, debeo 0.29. Slova su ogromna. U vrh ulomka je prazno, valjda za olovno zakvačivanje. Sada je u baštini na Riboli, gdje su ga nazad doba i izkopali.¹

Vid Vuletić-Vukasović.

¹ Ispunili smo ime *Obultronius*, koje dolazi često u nadpisih solinskih i dalmatinskih (V. Mommsen C. I. L. III, br. 1801, 1939, 1976, 2294, 2444, 3092, 3184^c) kao što i *Jucunda* (l. c. br. 2092, 2307, 2360, 2963). Ono T . . . . V M O (v valjda mj. Y) možda je prezime TROPHYMO. I *Trophimus*, *Trofimius* dolazi u naših nadpisih (l. c.). Mommsen br. 2445 donosi odlomak solinskoga nadpisa iz Bogetićeva rukopisa, koj bi mogao stajati u njeki odnošaj sa gori navedenim:

D
M · O B V L T
P E N I A · P I E T

Ured.

D o p i s i.

1. Zlatar, 18 prosinca 1883. — Velecijeni gospodine! Po g. primarnom lječniku Dru. Fonu poslao sam vam za muzej tri predmeta iz kamene dobe.

Jedno je polovica kamenitog čekića. Oštra polovica istoga manjka.

Drugo je kelt. U našem muzeju ima već liepih primjeraka ove vrsti.

Treći predmet čini mi se da je sjekira sa luknjom, koje držalo nije ipak kroz otu luknju išlo, nego je ota luknja služila samo, da se sjekira sa drvenim čavlom na držalu pričvrsti. Iz ovoga komada vidi se naime: 1. da je dotični obrtnik u svojem zanatu dosta slab bio, jer se na jednoj strani opazuje, da je on započeo bio kamen vrtati, ali videći, da tamo mjesto nije prikladno, probušio ga je na drugom mjestu; 2. iz ne dovršene luknje može se prosuditi, kakovim je on orudjem kamen probušio. Bilo je to ili šuplji cilindar, ili je imalo oblik vilice, ovako . Na kamen bilo je privezano probušeno drvo, koje je sveder na jednom mjestu držalo; 3. vidi se, da su ovi predmeti u našoj zemlji načinjeni, jer teško je pomisliti, da bi tko kod ondašnjeg teškog obćenja iz drugih zemalja doneo nedovršeno orudje, da ga ovdje prodaje.¹

¹ I ovih dana primio je nar. muzej u dar od g. Vlad. pl. Halpera, vlastelina u Zajezdi sjekiru, na kojoj luknja jedva se bjaše vrtati započela; a o velikom bogatstvu našeg Zagorja na orudje iz kamene dobe obavjestio

Iz kakvog materijala je dotični sveder bio, nezna se, ali u najstarije doba rabio se je zato bez dvojbe kakav tvrdi kamen; nu nije izključeno, da je sveder i željezan biti mogao. Pojedinaac nije si mogao na pr. željeznu sjekiru nabaviti, jer je željezo skupo bilo; ali obrtnik mogaše si valjda željezni sveder kupiti, pomoću kojega je za celu okolicu kamenito orudje napravio. U našoj zemlji je željezo već više tisuća ljeta poznato, a ipak zagorski seljak još danas svoj podrum i svoju staju drvenim laktom zatvara. Krivo bi učinio, tko bi iz toga zaključio, da u Zagorju još g. 1883 nisu poznavali željezo. S osobitim visoko počitanjem Vaš odani

Dr. Josip Prelec.

2. Budimpešta, 31 prosinca 1883. — Veleučeni i velećenjeni gospodine! Evo me opet tek kao godišnjaka, koj je zvanijem svojim tako okovan, da mu moguće nije po želji svojoj češće dopisivati; pa zato evo i prinos moj za godinu 1883 i 1884 sada ovde tek priključujem.

Kada sam 1873 godine prvi put prostorje drevnoga Viminaciuma u Srbiji pohodio, da mu podzemne ostatke izpitivam, naidjem tamo sasvim na površju od bele zemlje pečeni jedan okrnjen poklopecu sličan predmet s vanjske strane sa držkom, a na nutarnjoj strani se izdubljeno prikazuje jedan čovjek na levo jurećoj quadrigi, a za tim kao još dublje 5 stuba. Isti predmet je na to mogao služiti, da se na njemu nalazeća se predstava na strani većega kakovoga suda odtisne. Ovde Vam priključujem vernu kopiju od nacrta istoga predmeta, a odtisak od istoga u testu Vam u kutiji jednoj šaljem.

Pozivajući se na poslednji dopis moj od 30 prosinca prošle 1882 godine (V. Viestnik g. 1883, str. 25) saobčavam Vam dalje, da sam u

---

nas obširno naš velezaslužni povjerenik gosp. Levin Horvat u svom dopisu od 31 prošlog prosinca iz Turništa šaljujuć nar. muzeju u dar više takovih komada. Veli on: „Seljaci, od kojih sam to orudje pokupio, nazivlju ga *strielni kamen*, jer misle, da ga je striela na zemlju doniela, te luknju u njem napravila. Oni ga rabe u mojoj okolici za liek, jer ako čovjek, vol ili druga marva boluje, nastruže se malko od toga kamena i baci u vodu, pa se ta voda nekoliko puta prelieva kroz rupu kamena i daje napokon piti onomu, koj je bolestan. U Zajezdi pako, kako mi je pripoviedao gosp. Halper, stave takav kamen u ormar, gdje se žitak čuva, u tvrdoj misli, da tu neće nikad žitka izmanjkati. U čitavoj zlatarskoj podžupaniji jedva da je koja seljačka kuća bez takova kamena; mnogi neće da ga dadu ni uz ma koju nagradu, drugi taje da ga imaju, a treći se pako sjećaju, da su ga jednom imali, a da su ga njihova dieca gdjekud igrajuć se s njim izgubila. Nalazi se često na njivah izoran ili izkopan, jer znam da je moj šurjak g. Cautley jednom kad je na lovu bio, takav kamen na jednoj njivi našao i pobrao. Trebalo bi, da ravnateljstvo nar. muzeja pozove zagorske učitelje, neka oni sami iztražuju i putem školske djece sabiru to arkeološkičko blago, a seljake naklone, da jih istomu muzeju budi i uz nagradu ustupe. U ostalom i ja sam svestrane napatke dao, da se kameno orudje kupi, pa mi je obećao jedan nadšumar dobiti jednu dugu zelenu vrlo šiljastu sjekiru, a i moj lugar, koj mi je već 4 komada priskrbio, znade još za nekoliko komada, koji mu izbjegnuti neće“.

mom istom dopisu spomenuti staro srbski srebrni novac cara Dušana, o kom g. Dobočki veli, da je još neopisan, međutim iznašao, i da je na predku istoga, inače dosta slabo sačuvanog novca: poprsje spasiteljevo do pojasa, slično kao u Vašem *na obranu pravosti staro-srbskih zlatnih novaca* pisanom djelu na strani petnaestoj broj 1 i na table broju petom, samo što je na ovom mom novcu u sredi sa obe strane spasitelja **N—V**, i što spasitelj u lievici kao da *knjigu* sa 5 piknja (∴) drži; a zadak moga novca se od gorespomenutoga Vašega novca u toliko razlikuje, što ovde car na *levo* jaše, i što se ovde između nogu konja i pred konjom nikakva slika ne prikazuje, a i slova **СФБ** su ovde sasvim otrta. Isti, kao i ovde priključena druga dva srebrna staro-srbska novca, Vam sva tri na ugled šaljem. Vaše milosti prepokorni sluga Dr. Petar pl. Despinić.

3. U Rimu na 11 januara 1884. — Veleučeni gospodine! Vi lani u „*Viestniku*“, iznašajući na vidjelo oporuku Julija Klovija, kakovu je g. vitez Ant. Bertolotti u svojem spisu prozvanu „*Don Giulio Clovio principe dei miniatori*“ 1882 godine u Modeni iznesao, posumnjaste, da on te oporuke nije naprav, a to iz pisama bilježnika Livija Prate u državnom arhivu („*Archivio di Stato*“) u Rimu, prepisao. Pak ja pojдох u taj arhiv vidjet maticu njegova prepisa; no zaman, u kazalih ne najdoše toga bilježnika. Ali naputiše me za to pisati njemu u Mantovu, kamo su ga bili premjestili. I on mi liepo odgovori, ter naputi, da tu valja iskati, ne bilježnika Pratu u kazalih, nego njegova pisma pod slovom **P**. I po tom a na moju, ter napisanu, prošnju najdoše ta pisma, pak mi je dadoše čitati. To Vam je 815 listova skupa u koži, ter ne pravim redom, svezanih. Pak tomu svezku na hrbtu ovako je napisano: „1235. Annor. 1577, 1578. *Livius Prata Not.*“, a nutri na mnogom pismu: „*Ego Livius Prata Not. publicus una cum testibus rogatus interfui*“; a to je on sam svojom rukom napisao. A tako je bio taj bilježnik tada u Rimu, i sva ta pisma jesu njegova. Pak jest totu Klovijeva oporuka, i to na 353 i na 354 listu, i još 405ga (takov je tu red!) nekoliko, t. j. od „*ipsius Illmi.*“ (= *Illustrissimi*) do kraja, ter je nekoliko drugačija, nego u *Viestniku*. Evo kakova je:

„Die vigesima septima decembris 1578 a nat(ivita)te. In nomine domini amen etc. Quoniam mors et vita in manibus Dei sunt, et nihil certius morte et incertius illius hora, unumquemque prudentem decet, dum est in sua bona memoria, mentisque et intellectus ratione constitutus, anime rebusque suis taliter providere, ne inter posteros suos aliqualis vel controversia, contentio sive differentia oriri possit; ea propter in mei presentia pns (= *praesens*) et ptr (= *personaliter*) constitutus Magnificus et Reverendus d. Don Julius Clovius patre Macedonico et matre Illirica, miniator celeberrimus, sanus Dei gratia mente, sensu et intellectu, et in suo bono proposito sanoque et recto iudicio existens, corpore tamen infirmus, timens iudicium divinum, nolens intestatus decedere, sed rebus et bonis suis prospicere ac de illis disponere pns (= *praesens*) suum nuncupativum, quod de iure civili sine scriptis appellatur, fecit et condidit testamentum in modum se-

quentem, videlicet: Imprimis quia anima est nobilior corpore, illam omnipotenti Deo, Beateque Marie semper virgini ac toti curie celesti humiliter, et deuote comendauit.

Corpori uero suo sepulturam elegit in ecclesia Diui Petri ad vincula postquam ab eo eius anima(m) segregari contigerit, inibique humari voluit absque pompa in habitu eiusdem Religionis, cum cerimonia tamen, quam fratres eiusdem Religionis solent suis confratribus adhibere; hoc adjecto, quod super eius cadauer ponatur lapis cum sequenti inscriptione: *Hic Jacet Don Julius Clouius*. Mandauitque, quod statim secuta eius morte celebrentur Misse Sancti Gregorij in ecclesia extra muros ad altaria privilegiata dici solite pro defunctis.

Legauit et jure legati reliquit ecclesie Beatae Mariae consolationis de urbe unum officium paruulum antiquum diuae Mariae in parte miniatum, quod modo penes se habere dixit.

Pecuniae autem, que reperientur tempore ipsius obitus, eas, solutis soluendis, diuidi voluit et mandauit inter monasterium dicte ecclesie Sancti Petri ad vincula, et ecclesiam Diui Luce¹ apud ecclesiam Beatae Mariae Majoris.

Legauit etiam et jure legati reliquit D. Claudio Massarolo de Caruaggio eius alumno omnia designa q. D. Luce Cambiasij et Parmesanini, et alia, que non sunt eiusdem testatoris manus, omnesque formas relieui jessi et cere, ac cuiusuis alie qualitatis una cum omnibus utensilibus lignaminis et alijs massarijs et coloribus ad usum artis miniature et picture aptis, ac etiam unum dissignum Sancti Laurentij, et designa extracta per ipsum naturaliter ex officio donato illustrissimo domino cardinali Farnesio,² nec non cum lecto seruitorum una cum duobus linteaminibus et duabus tobalijs.

In delineationibus uero omnibus, qui uulgo dissigni appellantur (demptis suprascriptis) manu ipsius et presertim extractis ex delineationibus q. d. Michaelis angeli bonarotti cum quadro babilonie et tribus alijs quadrettis Petri brugal, et quadretto miniato manu ipsius testatoris suum heredem uniuersalem instituit ac ore proprio nominauit Illustrissimum et Reuerendissimum D. D. Alexandrum Farnesium S. R. E. presbiterum cardinalem, eius unicum dominum et patronem.

In reliquis autem alijs suis bonis mobilibus, utensilibus, et massarijs domus (infrascriptis tamen demptis) cum quadris magnis et paruis et hic in urbe existentibus suum heredem instituit ac ore proprio nominauit monasterium et fratres dicte ecclesie Sancti Petri ad vincula; prohibuit tamen dictis fratribus dictorum quadrorum alienationem, sed voluit eos semper remanere ad ornamentum ecclesie predictae et sacrestie illius.

In omnibus autem alijs suis bonis mobilibus et imobilibus, presentibus et futuris, in partibus dalmatie siue selauonie existentibus et consistentibus,

¹ Te crkve nije više.

² Ovaj kardinal od 1564 godine do svoje smrti, kako naši zapisnici kažu, bio je pokroviteljem (»Protector«) ovdje Slovjenskomu gostinju, pak donekle i svakomu Jugosloveninu. Zato držim da je i Klovija onako liepo pazio i pomagao, a nekakova Zadranina po imenu Mata, svetojeronimskoga pobratima, držao za svoga strmenika; ako li je »paraffro.«, kako je 1571 god. zapisano, »m(esser) Matheo da Zara paraffro. dell' Illmo. Card. de Farneseo («Decretis») = parafreniero = palafreniero.

nec non in anulis aureis et omnibus lapidibus pretiosis, quos hic in urbe habet, suum heredem instituit, fecit ac ore proprio nominavit D. Guidum Clouium ex q. fratre suo nepotem, ita quod nil aliud ex bonis ipsius testatoris petere possit. — Item legavit d. Marco Antonio Giorgio de Montelupo eius confessori unam sottannam rascie florentine noue. — Legavit insuper Filippo Pucetti de Cingulo eius famulo eius sottannam rascie veteris cum breuiario suo. — Executores vero presentis sui testamenti ordinavit et deputavit predictum Illustrissimum et Reuerendissimum d. cardinalem et magnificum d. Jo. Baptistam de Auximo agentem ipsius Illustrissimi d. cardinalis absentis, quibus dedit potestatem et omnimodam auctoritatem omnia et singula in presenti suo testamento contenta exequen(di) et sue debite exequutioni demandandi, et hoc etc. cassavit etc. et voluit presens suum testamentum omnibus aliis preferri, super quibus etc.

Actum Romae in palatio predicti illustrissimi d. cardinalis et in camera cubiculari predicti d. testatoris, presentibus ibidem magnifico d. Jacobo Curtio Salutiarum dioc. — d. Antonio Galatterio Montis Regalensis, — magnifico d. Joanne Finali clerico Lunen-sarzanen, magnifico d. Marco Toccolo clerico Parmen., d. Curtio Riccione de Cellis, d. Baptista Angeli Frattoni de Caprerola etc., d. Philiberto Canet sabaudien. testibus etc.“

Tako bilježnik je ovu oporuku napisao pred samim Klovijem, „*in mei presentia presens et personaliter constitutus*“, a valja da mu ju je i pročitao; pak držim da je svaku po njegovoj volji rekao, pak i onu: „*patre Macedonico*“: da mu je otac bio iz Macedonije. Da je to istina, svjedoči Vasari, njegov vršnjak i znanac, gdje za njega piše, da se je rodio u Hrvatskoj, i to u Grižanih, u Modruškoj biskupiji, ali njegovi stariji „*Klovi*“ da su iz *Macedonije* prišli.¹ A tako on po otcu bijaše macedonac, kako se je kad ter kad i zapisao: „*Julius Clovius Macedo Monumenta haec Alexandro Farnesio Cardinali, Domino suo faciebat. MDXLVI.*“² Zato je Vasari primetnuo, da su ga i Macedoncem zvali, „*onde fu detto talvolta il Macedone*“. No u Macedoniji, kako je sada, tako je i tada bilo ne samo Grka nego i Slovjena, pak za toga njegova oca više je prilike, da je bio Slovjenin, kako je ono i mati njegova bila Slovjenska („*Illirica*“), nego da je Grk. A da su ti Klovi (ili: Klovíci?) bili, kako taj pisac veli, vlastela, i to može lahko biti po onoj bilježnikovoj: „*Magnificus*“.

A „*Madrucci*“, da su to: Modruše (ovako su negda, u množini, zvali, a sada, pokle su Turci i Niemci smutili: Modruš), pak „*diogesi*“ (valja da po toskansku) *di Madrucci* = modruška biskupija, a „*Grisone*“ = Grižane (stariji i jošte živući mužki nominativ), to je tako očito, kako

1 »Nacque costui («*Don Giulio Clovio*») nella provincia di Schiavonia, ovvero Crovazia, in una villa detta Grisone (ovako) nella diogesi (ovako) di Madrucci (ovako). ancor chè i suoi maggiori della famiglia dei Clovj furono venuti di Macedonia; ed il nome al battesimo fu Giorgio Giulio. Le vite de' più eccellenti Pittori, Scultori ed Architetti. Roma 1758—1760, T. III. pag. 444—451. Pretiskano u Livornu 1767, čega se je g. Kukuljević držao («*Slovník jugoslov. umjetnikah*», 188 s.), i u Firenci 1857, pak i tu je (u XIII sv. na 129 s.) sve ovako, samo drugačije: Corvazia; a na 135 s. ova primjetba: »Di questo breviario pel cardinal Farnese, è fatta menzione con molta lode in un passo d'una lettera di Giorgio Bartoli, fratello di Cosimo, scritta a Lorenzo Giacomini a Roma, de' 26 Ottobre 1577: »Mi è di grandissimo piacere che habbiate provveduto il libro de le Antichità di Roma, cioè de' suoi edifizii, ogni notizia de le cose nobili e belle, et vi rimarrano in memoria per sempre. Provedete a ogni modo di poter vedere il breviario miniato del Farnese da *Don Giulio Corvatto* (cioè Croato), che è cosa rara in quel genere « (Biblioteca Riccardiana, cod. 2171.)

2 Slovník, 175.

da bi Vasari bio napisao: Modrusci i Grisane, (a možda i jest on, pak tiskar shabio).

Tako nije razloga ni pomisliti, da si nije Klovij, ta naša dika, rodio u Grižanih. Tomu ne dodija ono: „In omnibus autem aliis *suis bonis mobilibus et imobilibus, presentibus et futuris, in partibus Dalmatie sive Sclauonie existentibus et consistentibus*“, jer, prvo: i Hrvati su Slovjeni, pak kako je ono Vasari i mnogi drugi pisac, navlastito u Rimu, njih ovako zvao, tako je mogao i Klovij i njegov bilježnik; a drugo: „Dalmacijom“ su i Hrvatsku ili nekoliko Hrvatske zvali, ter ne samo ovdje u Rimu, a to sam ja u mnogom Svetoterolimskom pismu vidio,¹ nego i u samoj Hrvatskoj, sudeć po ovoj: „Crekva ova S. Andrea Apustola u *Bakru*, kraljestva *Dalmacije*, knežie *Vinodolske* u primorju je stara crekva bila Plovanska“ . . . u spisu od 17 vieka a u Sladovićevih Povjestih na 190 s. Nu za mater mu, ako je očito, da je bila Slovjenka, nije, da je i Grižkinja,² kako nije ni to, da je njegov sinovac, Gvid Klovij, stavao u Grižah iliti Grižanih. I tako je više prilike, da su mu otac i stric mladi prišli u Grižane i da su se totu oženili, nego da su se drugdje. No i samo to je Grižancem velika čast, što se je u njih rodio on onakov umjetnik. Pak držim, da bi i oni njega imali počastiti kakovimgod spomenikom!

Sa odličnim štovanjem

Dr. Ivan Črnčić.

4. U Krku, 31 siečnja 1884. — Veleučeni gospodine. Predmievam, da je moja pošiljka stigla.³ Sada mi je povesti rieč o novom otkriću. Nje-koliko dan naime kopalo se za pokušaj kod crkvice s. Marka do obale morske u Baški, pa se metar duboko na mozaičan pòd naišlo. Do jučer po podne, kad sam imao iz Bačke amo poći, otkrilo se je toga do 14 metara u daljini a 7 metara u širini, pa se mjestimice i nadalje još pokušalo, i našlo se, ako se sve sdruženo uzme kao jedan pòd, do 28 metara u daljini a 14 m. u širini. Ozgò na istom reč bi kano da je naslagano bilo crieplje. Po stranah su biele i crne boje, a što se po sriedini moglo opaziti, reč bi da je boje različite, i da je njeke vrsti nakit.

K tomu opažam, da sa sjeverne strane često se pod zemljom zidina najde, i da u svoj okolici imade crieplja. Zapadno od ovog položaja našlo se one kapitule, koje u crkvenoj kućici čuvam. Ako veleučenost Vaša scieni, da bi to otkriće moglo imati kakovu važnost, molim za shodan naputak, kako da u tom pogledu postupam, primjetbom, da bi trebalo nastaviti kopanje i u vinogradu sa istočne strane.

Ovo čast mi je na brzu ruku javiti; dočim si pridržavam daljnje mjere uzeti, čim se sutra kući vratim.⁴ A sada izručujuć moje naklone, jesam veleučenosti Vaše iskreni štovatelj   Petar Dorčić, župnik u Baški.

1 A u rimskom breviaru može svatko vidjeti: . . . „Ipsius autem Virginis natalis domus, divinis mysteriis consecrata, Angelorum ministerio ab infidelium potestate, in *Dalmatiam* (a to na *Tvrad*) prius, deinde in agrum Lauretanum Picenae Provinciae translata fuit. . . .“

2 Ovako ženam govore, a to potiče od: *Griže* (u množ.), kako još ono selo zovu.

3 Velečastni g. Petar Dorčić, vrli povjerenik našeg društva i muzeja, poslao je ovomu veleučeno u dar jedan glagolski nadpis na dugom kamenu, koj je služio za prag na vratih sgrade. Nadpis je podosta izglođan i osakaćen. Po sudu prof. Dra. Geitlera bio bi iz konca XIV ili iz početka XV stoljeća, a zato važan, što je napisan kursivnim pismom.

4 Isti g. Dorčić javio nam je pako 21 veljače iz Baške, da je vlastnik zemljišta oglasio stvar u Beč, a da su mu odgovorili, da će ondješnji centralni odbor za iztraživanje i čuvanje starina odaslati svoga zastupnika u Bašku, neka sve razvidi, i predloži što da se raditi ima.

5. U Korčuli dne 10 veljače 1884.¹ — Velenčeni gospodine uredniče! Daleko od *Hodova* desetak časâ put sjevera je *Dubrava*. Tu je nekoliko starobosanskih grobnica, al su njeke zavaljene, jer su na mekoti. Ovdje je više od trideset spomenika, te ću opisati najzlamenitije: 1. Ploča, a na njoj križ u viencu. — 2. Zavaljen stećak. Ovaj je stećak poput ploče, te ima i postavak. Na njemu je štit okomito razdjeljen s desne put lijeve. Iza štita je mač. — 3. Stećak. Svršuje u trostrani bridnjak sa osnovicama nagutiem unutra. Ovaj je spomenik naokolo obrubljen granama. Opazit mi je, da je dosta zavaljen. — 4. Stećak kao spomenuti. Na gornjemu su mu licu dva čovjeka na konjima. Jedan je okrenut put desne, a drugi put lijeve. Između ova dva konja je treći, ali na njemu nije junaka. Uvrh stećka, nad glavom, su omotane dvije zmiје krilate, kao da se bore. Glave su jim kako u vuka. Tu se još vidi žensko diete, pa divokoza put lijeve. U vrhu su u okviru tri velike ruže. — 8. Stećak (zavaljen) poput ploče. Naokolo je okičen granama. — 9. Stećak s postavkom poput ploče. Na njemu je štit, a za njim mač. Još je po spomeniku različitijeh životinja, ali se točno nepoznađu, jer su jako zaraštene u kamenomu lišaju. — 10. Ogromni stećak. Svršuje u trostrani bridnjak sa osnovicama nagutiem unutra. S donjega mu je lica četverouglast štit (liepo izradjen) razdjeljen okomito s desne put lijeve užetom. Za štitom je topuzina, a u vrhu ruža. S ove je strane, oko štita, nadpis, te se po slovima pozna, da je dosta star. Navrh glave (put zapada) je u bassorilievu veliki križ, te je na dnu izvijugan oko naslona. Na kracima su mu kao ruže, a izpod kraka, s jedne i s druge strane, po jedan križić (u vijencu) narešen ružama. Ovaki je križ na spomeniku i na dno nogū. Opazit mi je, da je izpod *Crnogovca* na polju više od trideset starobosanskih spomenika, al su većinom zavaljeni, te su sve ploče, osim dva stećka. Ti su spomenici bez znakova, a samo dva imaju po kupu. Na *Crnogovcu* je pet ogromnieh predh. gomila. Pô sata daleko od *Brštanika*, prama sjeveru, je čuveni *Šćepan Krst* i nekoliko stećaka; al ga nijesam, uz sve nastojanje, izpitao, jer me je kiša omela. Ako Bog da zdravlje, prepisat ću taj nadpis drugi put, te me kogod nepriteče!

Vaš štovatelj

Vid Vuletić-Vukasović.

1 V. Vestnik 1884, str. 29.

Razne viesti.

Demetrij Dimitri. — Dne 10 prosinca p. g. umro je u Korčuli vidar Demetrij Dimitri (rodio se je dne 25 srpnja 1805). — Pokojnik se je revno bavio domaćijem starinama, te poslije smrti Mata i Ivana Kapora, bio je cigli, koji se je opirao, da nam inostranci nevuču u tudjinu narodno blago. — U pokojnikovoj knjižnici dosta je znamenitijeh rukopisa za povjest Korčulansku. Laka mu zemljica!
V. V. V.

Jerko pl. Kambio. — Dne 3 veljače t. g. umrie u svom kastielu blizu Solina Jerko pl. Kambio, vitez želj. krune, nar. zastupnik itd. Ova obitelj potiče iz Firenze, gdje se medju prvimi izticala. Dosta reći, da je Jerkov pradjed Ivan god. 1381 kao *orator et ambasciator* zastupao onaj slavni grad na glasovitom sastanku Torinskom, na kom bje utanačen mir medj Ljudevitom I. ugar.-hrv. kraljem i Mletčani (Listine IV, 119). Naselivši se već davno u Dalmaciji, Kambiji prionuše svom dušom k narodu, s kim su živjeti imali, te su se uvijek smatrali kao domaći i Hrvati. Jerko se da pače tim ponosio, a narod ga obožavao. Nema krieposti, kojom se nebi bio odlikovao. I mi mu blagodarimo na pripomoć, koju nam jednoč pruži u naših arkeolog. iztraživanjih oko njegovog grada na Muću. Slava mu i vječni pokoj!

Zrinjskijeva kovnica. — U prvom broju lista „*Monatsblatt der numismatischen Gesellschaft in Wien*“, koj je na svietlo izlaziti počeo stoprv kolovoza prošle godine 1883 pod uredničtvom slavno poznatoga strukovnjaka Ivana Newalda, na str. 3 nalazi se dragociena viest za našu domaću numismatiku, koju veoma rado a doslovce priobćujemo:

„U historičko-numismatičkom djelu, koje je početkom ove godine bieli sviet ugledalo pod naslovom „*Das österreichische Münzwesen unter Ferdinand I.*“, upozorio sam na pravo kovanja novca podieljeno grofu Nikoli Zrinjskomu odlukom iz Linca 18 studenoga 1529. Ovo se uporabiti imalo u gradu Kostajnici na Uni u Hrvatskoj, u blizini koga je još grof Petar Zrinjski, otac grofa Nikole, tja od g. 1464 na temelju povlasti podieljene mu od kralja Matije Korvina radio na srebrnom rudokopu.

Kakove su se vrsti novca u Kostajničkoj kovnici kovati imale, doznajemo iz gore pomenute odluke, u kojoj se ustanovljuje: „*Und Namblichen Soll Er* (t. j. grof Zrinjski dotično njegov kovničar kovati) *hungerische Pfennig auf den Grad, Khorn, Gewicht und Antzall, auch mit dem gepreg vnd vmschriften, wie in vnser Cron zu Hungarn gemüntzt, die wir yetzo daselbst slagen lassen, Allerding gleichmässig* allain das mit den wappen ein vndschied gemacht werde, *wie Wir Ime das verstenndigt haben*“. Iz bečke marke sadržinom od 8 lota finih imalo se izkovati 470 do 474 komada, *und nicht mehr*. Iz nekijh stavaka u spisih našastih može se zaključiti, da je kovnica u Kostajnici zbilja obstojala, i to od ugarskih pfeniga po načinu, kako su se onda i u drugih ugarskih kovnica tukli. O razliki u grbu, koj je grof Zrinjski na svomu novcu nadstaviti dao, nema u spisih i ma koje ubaviesti.

Ugarskim izražiteljem i sabiračem biti će veoma drago upoznati se s onimi pfenigi, koji se iz dostatnih razloga kovnici Kostajničkoj dopitati daju. U što se tiče na njih kanó nuzbiljeg postavljenoga grba, uslobodjujem se upozoriti na okolnost, što ovaj nemora da upravo bude grofa Zrinjskoga. Odredba kralja Ferdinanda I. mogla je ići i na to, da odgovorni kovničar svoj grb ili svoj novčani znamen na upitne novce postaviti ima, kao što se tada u obće običavalo. U ovom obziru upozorujem na dva ugarska pfeniga od god. 1530 i 1531, koja su naslikana kod Weszerla, odjel II, list 2, slika 12 i 13. Na prvom izpod Gospe vidi se kao novčani znamen sidro, a na onom od g. 1531 neki nerazumivi grb.

Podpisano uredništvo usudjuje se upraviti molbu na numismatike, koje ovo pitanje zanima, neka bi mu poslali točne opise ili otiske od njim poznatih ovdje uvaženih ugarskih pfeniga. Ta priobćenja služiti će kao polazna točka za dalnje pretresivanje i izraživanje, što će u svoje vrijeme u našem mjesečnom listu bieli svijet ugledati.“

Otkriće rimske kule u Mitrovici. — Po dopisu velezaslužnoga povjerenika nar. muzeja i hrv. arkeol. društva u Mitrovici prečast. opata župnika Paja Milera od 19 siečnja, taracar Nikola Dembo i ratar Mijo Mandušić, tražeći ondje kamen na gumnu Bunjevca, otkrili su 70 c. duboko liep temelj okrugle rimske kule u promjeru od 5 m. 50 cm. Sam njezin zid je 1 m. 20 cm. debeo. Do sada se samo našao jedan odlomak mramorne ploče, na kom nekoliko slova po svoj prilici od grčkog nadpisa. Gosp. Miler, koj kao ljubitelj starina budno prati to izkapanje, obavijestiti će nas jamačno i o dalnjem radu i uspiehu.

Bosanske starine. — Austrijski častnici, koji se sada u Bosni mapama bave, otkrili su ondje na mjestu zvanu *Dovranj* uz samu granicu srpske kraljevine razvaline starinske crkve iz XIV stoljeća. Po stjenah opazuju se divni *afreski* (slike na ljepu) u veoma dobrom stajaju sačuvani. Veli se, da je zem. bosanska vlada već odlučila, taj dragocieni spomenik iz bosanske samostalne dobe po staroj osnovi obnoviti, te crkvi i znanosti sačuvati. Slava joj.

Bullettino di Archeologia e Storia Dalmata. — Spomenuli smo u prošlom broju, da se izkapanje rimsko-kršćanske basilike sa grobištem na Solinu živo nastavlja, te da će sam *Bullettino* prvi izvješćivati o uspjesih toga rada. Prvi pako ovogodišnji broj ovoga lista donosi odluku vis. c. kr. osriednjeg odbora u Beču za izraživanje i uzdržavanje starih i umjetnih spomenika, kojom se isti *Bullettino* na oto izdavanje ovlašćuje, te se i to izdavanje namah započimlje. Izdavatelj spomenuvši, što se je do sada o toj basiliki pisalo, te i nadpise ondje izkopane do sada izdane, navadja dva nova ulomka i jedan cijeli nadpis; zatim riše nastavak započelih izkapanja. Napredovalo se čistiti *atrium*, te se dalje otkrio *narthex* basilike. — Na čelu pako istoga broja obavješćuju se čitatelji, da se je pokraj savjetniku g. Josipu Alačeviću u uredništvu ovoga lista pridružio g. prof. Fr. Bulić, ravnatelj ondješnje vel. gimnazije; te se pravac daljnega rada uredništva sve bolje naznačuje.